

**HEM PENSAT QUE LA
FE ÉS FRUIT D'UNA
ELECCIÓ PERSONAL**

David Bueno
i Torrens

Professor i investigador
de genètica de la UB
i divulgador de la ciència

Biologia, rituals i religiositat (I)

Tant si som creients com agnòstics o ateus, hem de reconèixer que la religió és ben present en totes les societats. Només cal veure la influència que tenen les diferents confessions en els governs, fins i tot en aquells països constitucionalment laics, o la descontextualització que fem en qüestions com el pagament de l'IBI per part de l'Església catòlica, les filtracions de documents vaticans o la instal·lació de nous centres de culte. Tradicionalment hem pensat que la fe és fruit d'una elecció personal. Tanmateix, si el fet religiós és universal, ¿no podria ser que la nostra biologia l'estigués també propiciant? Una revisió publicada a *Scientific American Mind* i una recerca inèdita publicada a *Cognition* ens aporten dades científiques que indueixen a la reflexió.

PER COMENÇAR CAL DISTINGIR entre religiositat, que és la pràctica de preceptes religiosos compartits, i espiritualitat, que inclou un conjunt de sensacions i pensaments de pertinença a un tot més gran. Estudis genètics, neurobiològics, psicològics i socials realitzats durant diverses dècades amb un gran nombre de persones, inclosos bessons univitel·lins, que comparteixen exactament els mateixos gens,

però que han estat educats en ambients diferents, indiquen que, en nens i adolescents, el 56% de les diferències pel que fa al grau de religiositat són degudes a l'aprenentatge, i que només el 12% tenen un origen genètic—la resta fins al 100% depenen de successos puntuals difícilment quantificables—. En els adults, en canvi, la situació s'inverteix: el 44% és genètic i només el 18% és ambiental. Què vol dir això? Que en madurar som cada cop menys influenciables, per la qual cosa el component ambiental va perdent pes i el guanya el biològic, que tenim des del naixement.

EN AQUEST SENTIT, TAMBÉ s'ha vist que el

Tradicionalment hem pensat que la fe és fruit d'una elecció personal. Tanmateix, si el fet religiós és universal, no podria ser que la nostra biologia l'estigués també propiciant?

grau de religiositat i espiritualitat es correlaciona amb una combinatòria específica dels cinc components principals de la personalitat, que són perfectament quantificables, no canvien des de l'infantesa i tenen un substrat biològic i genètic. Aquests components són l'obertura a l'experiència, la consciència (sentit del deure i planificació), l'extraversió (desig de companyia, autoestima i energia vital), l'agradabilitat (empatia i confiança) i el neuroticisme (estabilitat emocional). Doncs bé, les persones religioses es caracteritzen per tenir un alt grau d'agradabilitat i consciència, i si són fonamentalistes llavors presenten també un grau baixíssim d'obertura. Les espirituals, en canvi, tenen, a més d'agradabilitat i consciència, un grau elevat d'extraversió i obertura. Tot apunta que la constitució biològica condiciona aquests aspectes de la nostra personalitat, en concurrència amb l'ambient. I si hi ha un component genètic és que la selecció natural l'ha afavorit. Per què? S'ha proposat que, em contextos tribals, la religiositat enforteix la cohesió social, indispensable per a la supervivència. Els creients pensen que és Déu qui els ha cridat. Vol dir tot això que Déu no existeix, o que no crida a ningú? De la mateixa manera que les creences religioses no haurien d'interferir en els postulats científics, aquesta és una pregunta que la ciència no pot, ni ha de pretendre, respondre; pels creients, Déu ens pot continuar cridant a través de la nostra biologia, de l'educació i dels successos puntuals de la nostra vida. Tanmateix, aquesta història no acaba aquí, perquè un altre aspecte comú a totes les societats i a totes les religions és l'existència de rituals. Com discutirem en el proper article, la nostra biologia també els propicia.